

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نپاشد تن من مباد بدین بوم و بر زنده یک تن مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Iran's M.

آئینه ایران

والنتین کاتاسانوف* - (Valentin Katasonov)

برگردان از: ا. م. شیر

۰۸ اگست ۲۰۱۸

تحریم‌های اقتصادی علیه ایران - همه به دور اول بازی گردد

پس از آن که شش کشور (امریکا، فرانسه، انگلستان، آلمان، چین و روسیه) در سال ۲۰۱۵ توافقنامه در خصوص برنامه هسته‌ای ایران (برجام) را امضاء کردند، تهران مدت کوتاهی مزایای بازگشت به "زندگی صلح‌آمیز" را احساس کرد. شرکت‌هایی از اروپا، روسیه و چین به سوی ایران روی آوردند. جمع کل مبلغ سرمایه‌گذاری خارجی مورد انتظار در اقتصاد ایران صدها میلیارد دلار برآورد می‌شد. اما، خوشحالی مدت زیادی ادامه نیافت. در ماه مه سال ۲۰۱۸ دونالد ترامپ رئیس‌جمهور امریکا خروج کشور خود را از توافق چندجانبه (برنامه اقدام جامع مشترک) اعلام نمود و خواستار امتیازات غیرقابل قبولی از تهران شد. واشینگتن عملاً به ایران اولتیماتوم داد و، به رغم عدم حمایت هیچ یک از امضاءکنندگان توافقنامه از واشینگتن، دولت امریکا آن را متوقف نکرد.

کاخ سفید اعمال تحریم‌های دو مرحله‌ای را علیه ایران اعلام کرد. مرحله نخست می‌بایست از ۴ اگست، مرحله دوم، از ۶ نوامبر سال ۲۰۱۸ شروع شود. واشینگتن به دیگر طرف‌های توافقنامه و جامعه جهانی اخطار داد، که همه باید از تحریم‌های اقتصادی امریکا تبعیت کنند. واشینگتن کشورهایی را که از همدستی با امریکا خودداری کنند به اعمال تحریم‌های ثانوی تهدید کرد. (*)

صرفنظر از گفتمان ضدامریکائی سیاستمداران اروپائی، اروپا ۴ اگست مطیعانه به تحریم‌های امریکا علیه ایران پیوست. به گزارش وزارت خارجه امریکا، در حدود ۵۰ کمپانی قصد خود را برای خروج از بازار ایران در اواسط تابستان اعلام نمودند. این‌ها، عمدتاً، کمپانی‌های مالی و انرژی هستند. تا پایان ماه اگست روشن خواهد شد که کدام کشورها به همکاری خود با ایران و مقابله با واشینگتن ادامه خواهند داد، و کدام‌ها با آن همراهی خواهند نمود.

تهران را، البته، نمی‌توان مجاب کرد. زیرا، تحریم‌ها علیه آن از سال ۱۹۷۹ شروع شده و همیشه ادامه داشته است (به استثنای دوره کوتاه سال‌های ۲۰۱۶-۲۰۱۷، که تمامی تحریم‌های قبلی لغو گردیدند). در متن جنگ تجاری که از سوی واشینگتن علیه چین، اروپا و سایر کشورها آغاز گردیده، احتمال می‌رود مفرها و سوراخ‌هایی برای گریز تهران از تحریم‌ها ایجاد شود. ترامپ کشورهایی بسیار زیادی را علیه امریکا تحریک کرد. علاوه بر این، تهران احتمال جبران خسارت سرمایه‌گذاران خارجی را بررسی می‌کند. سخن از اعطای امتیازات خاص به سرمایه‌گذارها در طرح‌های تصویب شده توسط دولت در میان است (در مجموع ۷۲ پروژه).

بسیاری‌ها انتظار داشتند که تحریم‌ها تمدید خواهد شد. به همین دلیل، خروج سرمایه‌ها از ایران آغاز گردید، که تأثیر جدی بر شروع کاهش نرخ ارز ملی گذاشت. در آغاز سال که نرخ رسمی هر دلار، ۳۵۱۸۶ ریال بود، در آخر ماه جولای به ۴۴۰۷۰ ریال رسید. در عین حال، نرخ بازارهای خاکستری و سیاه هم موجود هستند، که در آنها نرخ ریال باز هم پائین‌تر است. در ماه جولای نرخ از مرز ۱۰۰ هزار ریال عبور کرد، و ۳۰ جولای تا ۱۲ هزار ریال در بازار سیاه سقوط کرد. این هم به افزایش قیمت کالاهای وارداتی و تشدید تورم منجر گردید. در کشور نارضایتی‌های معینی به وجود آمد، تظاهرات اعتراضی دیگر روی داده است.

بانک مرکزی ایران به منظور تشدید نظارت بر عملیات ارزی در کشور به اقدامات عاجل دست زد. در ماه اپریل محدودیت داشتن ارز خارجی، معادل ۱۰ هزار یورو برای شهروندان اعمال گردید. در بیانیه بانک مرکزی آمده است: "شهروندان ملزم هستند تا پایان ماه هر مقدار اضافی را یا بفروشند و یا به حساب بانکی خود واریز نمایند". خودداری از اجرای این دستورالعمل، "موجب پیگرد قضائی خواهد بود".

نظارت ارزی بانک مرکزی تعداد زیادی از اقدامات متقلبانه شرکت‌های خصوصی ایرانی برای خارج کردن ارز از کشور را آشکار ساخت. در ماه جولای چند تاجر که جواز واردات تلفون همراه از دولت دریافت کرده بودند، بازداشت شدند. بگمان می‌رود ارز تحویل گردیده، اما کالا به کشور وارد نشده است. قیمت طلا و دیگر فلزات گرانبها در بازار سیاه داخلی در مقابل ارز خارجی تقویت گردید. شماری از سوداگران بازداشت شده‌اند.

بهار گذشته پارلمان ایران قطع کامل وابستگی اقتصاد ملی کشور به دلار آمریکا را رسماً اعلام کرد. به طوری که معلوم گردید، این بیانیه تا حدودی شتابزده صادر شده بود. با این وجود، بانک مرکزی اعلام کرد، که محاسبات بین‌المللی با دلار آمریکا تا پایان سال متوقف خواهد شد و یورو جایگزین آن خواهد گردید. از ارزهای دیگر نیز استفاده خواهد شد (روبل روسیه، یوان چین).

برای رفع کامل انسداد ذخایر ارزی ایران دوره زمانی سال‌های ۲۰۱۶-۲۰۱۷ بسیار کوتاه بود. حجم آن هیچ گاه تا آخر روشن نشد، اما، بر اساس برآوردهای کارشناسانه، میزان ذخایر آن در دو دهه اخیر در ردیف بیست کشور برتر جهان بوده است.

حیرت‌انگیز است، اما، به آمار دقیق ذخایر طلا و ارز ایران می‌توان در تارنمای بانک فدرال رزرو سنت -لویس، یکی از بانکهای عضو ساختار فدرال رزرو آمریکا دست یافت. داده‌ها به تفکیک سال چنین است:

سال ۲۰۰۰-۱۶ میلیارد و ۵۷۰ میلیون دلار؛

سال ۲۰۰۵-۴۷ میلیارد و ۱۰۰ میلیون دلار؛

سال ۲۰۱۰-۷۸ میلیارد و ۹۱۰ میلیون دلار؛

سال ۲۰۱۱-۹۵ میلیارد و ۴۸۰ میلیون دلار؛

سال ۲۰۱۲-۵۲ میلیارد و ۷۰ میلیون دلار؛

سال ۲۰۱۳-۱۱۸ میلیارد و ۲۰۰ میلیون دلار؛

سال ۲۰۱۴-۱۱۰ میلیارد و ۷۸۰ میلیون دلار؛

سال ۲۰۱۵-۱۱۵ میلیارد و ۷۴۰ میلیون دلار؛

سال ۲۰۱۶-۱۰۴ میلیارد و ۱۶۰ میلیون دلار؛

سال ۲۰۱۷-۹۵ میلیارد و ۱۲۰ میلیون دلار؛

سال ۲۰۱۸-۱۰۸ میلیارد و ۳۶۰ میلیون دلار. علاوه بر این‌ها، همین منبع میزان ذخایر اول سال آینده را نیز ۱۲۶ میلیارد و ۹۷۰ میلیون دلار پیش‌بینی می‌کند. (**). گاهی اوقات اطلاعات مربوط به ذخایر طلا و ارز ایران را سازمان "سیا"ی آمریکا منتشر می‌کند؛ به گواهی مأموران اطلاعاتی آمریکا ذخیره ایران در پایان سال ۲۰۱۶ به ۱۳۵ میلیارد و ۵۰۰ میلیون دلار بالغ می‌شد. به هر حال، هم مقامات پولی و هم سرویس‌های امنیتی آمریکا علاقه‌مندی شدیدی به ذخایر بین‌المللی ایران نشان می‌دهند: انسداد ذخایر، یکی از ابزارهای واشینگتن در سیاست جهانی واشینگتن به حساب می‌آید.

زمانی که واشینگتن آزاد کردن ذخایر ایران را اعلام کرد، برخی تحلیلگران جمع کل آن را ۱۰۰ میلیارد دلار برآورد نمودند. پس از مدتی ارزیابی‌ها تا ۳۰ میلیارد دلار کاهش پیدا کرد. اما باز هم بعد از مدتی بانک مرکزی جمع کل آن را ۳۲ میلیارد دلار اعلام کرد. درآمدهای ارزی واریز شده ایران به حساب‌های بانکی کشورهای واردکننده نیز تا حدودی در معرض انسداد قرار می‌گرفتند.

چه میزان از ذخایر ایران در مدت دو سال "گرمایش" آزاد گردید، کسی نمی‌داند. مسأله این است، که مقامات آمریکا انسداد یکی را به دگری تسری می‌دهند. واشینگتن ناگهان به یاد حوادث ۱۱ سپتامبر افتاد و اعلام کرد، که ایران در آن زمان نقش جدی در تدارک اقدامات تروریستی ایفاء کرده و به تبع آن، باید مسئولیت مالی این اعمال را بپذیرد. به سخن دیگر، ادعاهای قضائی شهروندان آسیب‌دیده از عملیات تروریستی را تأمین نماید، منظور، حساب‌های ارزی قبلاً مسدود شده ایران بود. دادگاه فدرال نیویورک دوم ماه مه حکمی مبنی بر این صادر کرد که ایران باید بیش از ۶ میلیارد دلار به خانواده‌های کشته‌شدگان حادثه ۱۱ سپتامبر ۲۰۰۱ پرداخت نماید. تهران به دادگاه بین‌المللی استیناف ملل متحد در لاهه شکایت کرد.

تحریم‌های اعلام شده ترمپ در ماه مه به برنامه هسته‌ای ایران مربوط می‌شود. به موازات آن واشینگتن می‌تواند به دلایل دیگر تحریم نماید. ولی‌الله سیف رئیس بانک مرکزی ایران به لیست تحریم‌های ماه مه واشینگتن افزوده شد. علت آن عبارت از این است که رئیس بانک مرکزی ایران رابطه فشرده‌ای با سپاه پاسداران انقلاب اسلامی داشت، که به عقیده واشینگتن از تروریست‌های فلسطین حمایت می‌کند و به عملیات خرابکاری به ضد اسرائیل دست می‌زند. رئیس بانک مرکزی ایران را به پرداخت پول به "حزب الله" متهم کردند. وارد کردن رئیس بانک مرکزی به لیست سپاه به معنای ممنوعیت سفر او به کشور ایالات متحده آمریکا و تصرف دارائی او در آمریکا می‌باشد.

دو ماه و نیم پس از این (۲۵ جولای) هیأت وزیران ایران تصمیم به تعویض رئیس بانک مرکزی گرفت. رئیس جدید ۶۱ ساله بانک مرکزی عبدالناصر همتی، پیشتر رئیس شرکت دولتی بیمه بود.

در همین حال، خطر انفصال از جامعه جهانی ارتباطات مالی بین‌بانکی (SWIFT) دوباره بر سر ایران سایه افکند. تحریم بسیار ناخوشایند است. قابل توجه این است، که مسأله احتمال استفاده از ارز رقمی (crypto-currency) در کشور، در اوایل سال در پارلمان ایران مورد مذاکره قرار گرفت. در ماه اپریل در مورد ممنوعیت کامل و قطعی این استفاده تصمیم اتخاذ گردید، اما اکنون مجدداً به این موضوع بازگشتند. این مسأله منتفی نیست، که قانونی کردن جزئی ارزهای رقمی، آن هم فقط به شرط انفصال مجدد ایران از ساختار جامعه جهانی ارتباطات مالی بین‌بانکی روی خواهد داد. بحث‌ها در خصوص احتمال استفاده از ارزهای رقمی به عنوان وسیله محاسبات در تجارت متقابل، در سطح روابط پارلمانی ایران-روسیه انجام گردید.

(*)- نمونه‌ای از قلدری‌ها و خوکامگی‌های رژیم تروریستی-صهیونیستی امپراتوری آمریکا.

-(**) انبارکردن ثروت‌های ملی در بانک‌های خارجی، نماد حقارت و بردگی دولتها و مقامات کشورهای پیرامونی سرمایه‌داری در اطاعت از امپریالیسم.

مترجم

<https://www.fondsk.ru/news/2018/08/03/ekonomicheskie-sankcii-protiv-irana-vse-vozvrashaetsja-na-krugi-svoja-46551.html>

۱۶ مرداد - اسد ۱۳۹۷

* پروفسور، دکتر علوم اقتصاد، مدیر مرکز پژوهش‌های اقتصادی "شاراپوف" روسیه، کارشناس مسائل پشت صحنه